

PRZECIWDZIAŁANIE PRANIU PIENIĘDZY: PODSTAWY

Część 7: Aktywa wirtualne

Określenie „Aktywa wirtualne” odnosi się do szerokiej, nowej klasy aktywów powstałych dzięki Technologii Rozproszonego Rejestru (DLT). DLT pozwala na przechowywanie danych w wielu lokalizacjach („zdecentralizowanych”) we wspólnej sieci, umożliwiając uczestnikom śledzenie własności i przenoszenie aktywów wirtualnych, takich jak Bitcoin. Aktywa wirtualne mają unikalne cechy, pozytywne i negatywne, w porównaniu z tradycyjnymi aktywami i płatnościami. Zawodowi księgowi muszą się zapoznać z możliwymi sposobami wykorzystania tych unikalnych cech przez osoby zajmujące się praniem pieniędzy i finansujące terroryzm w celu pozyskania, przeniesienia i przechowania wartości, często poza regulowanym systemem finansowym, oraz ukrycia pochodzenia lub przeznaczenia środków.

Jak przestępcy mogą nadużywać wirtualnych aktywów?

Aktywa wirtualne mogą być angażowane na każdym etapie prania pieniędzy, w tym:

- Przepięstwo źródłowe: na przykład pozyskiwanie środków z nielegalnej działalności poprzez sprzedaż nielegalnych dóbr lub usług w zamian za aktywa wirtualne.
- Umiejscawianie: zamiana nielegalnie pozyskanych aktywów wirtualnych na waluty fiat (pieniądz powierniczy, ang. fiduciary money) w tradycyjnym systemie finansowym.
- Ukrywanie: Transakcje oparte na kryptowalutach ogólnie można śledzić stosując narzędzia analityczne blockchain, niemniej może nie być żadnego związku między transakcją a daną osobą, jeżeli transakcja zostanie przeprowadzona poza obszarem objętym regulacjami. Przestępcy mogą także wykorzystywać usługi anonimizacji, takie jak mieszanie lub miksowanie kryptowalut w celu zerwania powiązań pomiędzy kryptotransakcjami.
- Maskowanie: Konwersja aktywów fiat na aktywa wirtualne, wymiana aktywów wirtualnych, konwersja pomiędzy aktywami wirtualnymi oraz zamiana aktywów wirtualnych na waluty fiat.
- Integrowanie (legalizowanie): podobnie jak w przypadku prania brudnych pieniędzy fiat, może zostać założona spółka online, która przyjmuje płatności w kryptowalutach w celu zalegalizowania przychodu i wyprania brudnych kryptopieniędzy.

Definicje

Aktywa wirtualne (ang. Virtual Assets – VA): aktywo wirtualne to cyfrowa reprezentacja wartości, którą można przenieść lub wykorzystać jako zapłatę. Nie obejmuje ono cyfrowych walut fiat.

Kryptowaluta: zdecentralizowane aktywo wirtualne, które jest chronione za pomocą kryptografii i może być wykorzystywane jako środek wymiany, może być przeniesione, przechowywane i zbywane w formie elektronicznej. Najbardziej popularnymi spośród tysięcy kryptowalut są Bitcoin i Ether.

NFT (Niezamienialny token, ang. Non-Fungible Token): zupełnie wyjątkowy składnik aktywów wirtualnych. Podczas gdy jest wiele Bitcoinów, istnieje tylko jedna sztuka każdego NFT. Często stanowią one konkretne cyfrowe dzieła sztuki bądź inny majątek cyfrowy lub rzeczywisty.

Dostawca usług aktywów wirtualnych (ang. Virtual Asset Service Provider – VASP): firma, która świadczy którąś z poniższych usług:

- przenoszenie lub wymiana pomiędzy aktywami wirtualnymi a walutami fiat lub pomiędzy różnymi aktywami wirtualnymi;
- przechowywanie/administrowanie aktywami wirtualnymi;
- świadczenie usług finansowych związanych z utworzeniem aktywów wirtualnych.

Portfel walut wirtualnych: Sposób posiadania, przechowywania i przenoszenia aktywów wirtualnych.

Studium przypadku

Atak ransomware na Colonial Pipeline

Aktywa wirtualne szybko stały się ulubioną formą zapłaty okupu w przypadku cyberataków za pomocą oprogramowania wymuszającego okup (ang. ransomware), które są coraz częściej obserwowane przez zawodowych księgowych – w szczególności biegłych rewidentów – i ich klientów.

Atak na spółkę Colonial Pipeline w Stanach Zjednoczonych jest przykładem ataków ransomware, których firmy doświadczają regularnie. W maju 2021 r. Spółka Colonial Pipeline stała się ofiarą poważnego cyberataku ransomware, który spowodował zamknięcie działalności na pięć dni. Napastnicy zażądali okupu w wysokości 75 Bitcoinów, tj. równowartości 4,4 mln USD, a spółka go zapłaciła. Choć władzom udało się odzyskać dużą część okupu, dalsze badania ujawniły, że w poprzednim roku napastnicy otrzymali ponad 90 mln USD w Bitcoinach z 47 różnych źródeł.

W końcu te nielegalne przychody musiałyby zostać wprowadzone do legalnego systemu finansowego, co potencjalnie stanowiłoby okazję dla zawodowych księgowych do ich identyfikacji i zgłoszenia. Jednocześnie ataki ransomware podkreślają wagę skutecznych kontroli cyberbezpieczeństwa.

Niedawne uzupełnienia Standardów FATF

Pojęcia „Aktywo wirtualne” oraz „Dostawca usług aktywów wirtualnych” stanowią nowe pozycje Słownika FATF dodane w 2018 r. Jednocześnie dostawcy usług aktywów wirtualnych (VASP) zostali objęci ramami regulacyjnymi FATF. Dogłębną analizę aktywów wirtualnych (VA) i dostawców usług aktywów wirtualnych (VASP) z punktu widzenia przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu zawiera dokument FATF [Updated Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers](#).

DODATKOWE WSPARCIE

W celu uzyskania ogólnych wytycznych, prosimy zapoznać się z publikacją Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (ang. FATF) pt.: Wytyczne dla księgowych dotyczące stosowania podejścia opartego na ocenie ryzyka. Aby uzyskać szczegółowe informacje na temat systemów krajowych, w tym na temat mających zastosowanie wymogów prawnych, należy się skontaktować z właściwą organizacją zawodowych księgowych.

⚠ Kluczowe sygnały ostrzegawcze

Mają zastosowanie sygnały ostrzegawcze dotyczące „tradycyjnego” prania pieniędzy. Ponadto:

- Zasadnicza część źródła majątku klienta wywodzi się z inwestycji w aktywa wirtualne (VA), bez jakiegokolwiek śladu papierowego.
- Źródło majątku klienta nieproporcjonalnie pochodzi z aktywów wirtualnych (VA) pochodzących od dostawców usług aktywów wirtualnych (VASP), którzy nie posiadają kontroli przeciwdziałających praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.
- Klient wykorzystuje giełdę aktywów wirtualnych (VA) w systemie prawnym wysokiego ryzyka, nie mającym kontroli przeciwdziałających praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu.
- Klient często zmienia swoje dane identyfikacyjne, w tym adresy email, adresy IP.

W niedawnych schematach prania pieniędzy wykorzystano:

- Nieregulowane giełdy kryptowalut (niezgodne z przepisami AML / KYC).
- Witryny poświęcone hazardowi i grom.
- „Usługi mieszania” lub miksery (np. Anonymix).
- Bankomaty z kryptowalutami (ATM) mające słabe zarządzanie ryzykiem.
- Przedpłacone karty debetowe na kryptowaluty.

Znacząca działalność z wykorzystaniem tych produktów / usług powinna skłonić księgowych do uważniejszego przyjrzenia się i dalszego badania.

Kiedy odmówić

- Zamawiane usługi mogą mieć charakter specjalistyczny, poza Państwa obszarem kompetencji.
- Nie ma ewidencji handlowej bądź inwestycyjnej wyszczególniającej pochodzenie funduszy finansowych.
- Mają Państwo obawy, co do reputacji danego składnika aktywów wirtualnych, jego emitenta(-ów) i giełdy (giełd).
- Brak jest wdrożonych skutecznych kontroli przeciwdziałających praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu u emitenta(-ów) i na giełdzie (giełdach).
- Mają Państwo obawy dotyczące prawdziwości informacji przekazanych przez klienta lub obawy dotyczące samego klienta.

Złożenie Raportu o podejrzanym działaniu („SAR”)

Jeżeli powezmą Państwo podejrzenie, że przeniesienie aktywów może mieć związek z działalnością przestępczą lub wpływami pieniężnymi z działalności przestępczej, może zaistnieć potrzeba poinformowania o takich podejrzeniach Jednostki Wywiadu Finansowego. W niektórych państwach stanowi to prawny obowiązek zawodowych księgowych.

Niniejszy dokument *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy: Podstawy. Część 7: Aktywa wirtualne* opublikowany w języku angielskim przez International Federation of Accountants (IFAC) w lutym 2022 roku, został przetłumaczony na język polski przez Polską Izbę Biegłych Rewidentów (PIBR) w maju 2022 roku i jest powielany za zgodą IFAC. Zatwierdzonym tekstem wszystkich publikacji IFAC jest tekst opublikowany przez IFAC w języku angielskim. IFAC nie ponosi odpowiedzialności za dokładność i kompletność tłumaczenia ani za działania, które mogą z tego wynikać.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy: Podstawy. Część 7: Aktywa wirtualne* w języku angielskim © 2022 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tekst dokumentu *Przeciwdziałanie praniu pieniędzy: Podstawy. Część 7: Aktywa wirtualne* w języku polskim © 2022 by IFAC. Wszelkie prawa zastrzeżone.

Tytuł oryginału: *Anti-Money Laundering: The Basics. Installment 7: Virtual Assets*, February 2022.

W celu uzyskania zgody na powielanie, przechowywanie lub przekazywanie, lub na inne podobne zastosowanie niniejszego dokumentu prosimy o kontakt z permissions@ifac.org.

Przetłumaczony przez:

529 Fifth Avenue, New York 10017
www.ifac.org | +1 (212) 286-9344 | [@ifac](https://twitter.com/ifac) | [in](https://www.linkedin.com/company/ifac) company/ifac

www.icaew.com
[@icaew](https://twitter.com/icaew) | [in](https://www.linkedin.com/company/icaew) company/icaew